

Vážené kolegyne, vážení kolegovia,

Bol som poverený **AV RPŠ** (Akademický Výbor Rady Pracujúcich a Študentov) povedať pár viet na koniec jedného časovo krátkeho ale na udalosti mimoriadne bohatého obdobia.

Nemá zmysel zaťažovať vás podrobnou správou o činnosti našej Rady. Hádám len na osvieženie pamäti sa vrátim do blízkej minulosti a spomeniem niektoré udalosti.

16. 11. 1989 vyvrcholila aktivita študentov a niektorých (nie mnohých) učiteľov a zamestnancov fakulty zameraná proti stavbe školského jadrového reaktora. Búrlivá beseda s odborníkmi a zainteresovanými ľuďmi, ktorú vtedajšie vedenie fakulty charakterizovalo ako nátlakovú akciu a pohrozilo rozpustením schôdze, akoby predznamenal udalosti najbližších dní.

Po známych udalostiach v Prahe vstúpili naši študenti 20. 11. 1989 do štrajku a hneď od začiatku viedli ostrý dialóg s vedením fakulty. **24. 11. 1989 sa uskutočnil spoločný míting študentov a zamestnancov fakulty** na ktorom sme sa dokázali vzoprieť strachu a **spolu s vedením sme podporili všetky požiadavky študentov, vrátane generálneho štrajku, ku ktorému sme sa 27. 11. 1989 pridali.**

O dva dni neskôr 29. 11. 1989 bola vďaka iniciatíve **VPN** (Verejnosť Proti Násiliu) na fakulte zvolaná plenárna schôdza zamestnancov, ktorá sa vyslovila k aktuálnym spoločenským požiadavkám (demokratické voľby, zrušenie vedúcej úlohy komunistickej strany) a schválila tiež návrh na zriadenie **Rady Pracujúcich a Študentov**. Zhromaždenie schválilo dočasný štatút Rady, hlavné ciele jej činnosti a 5 členov Rady ako reprezentantov celého kolektívu. Tí boli v priebehu niekoľko málo dní doplnení volenými zástupcami jednotlivých pracovísk. **RPŠ** mohla tak okamžite zahájiť činnosť ako demokraticky zvolený orgán. Chcel by som zdôrazniť na tomto mieste, že naši zamestnanci vedomí si dôležitosť úloh, ktoré RPŠ bude plniť, zvolili si (napriek vylúčeniu kandidatury vedúcich pracovísk a členov vedenia fakulty) zástupcov kompetentných. Z 33 boli 30 s VŠ vzdelaním a z nich 14, t.j. prakticky 50% bolo docentov a profesorov. Okrem toho ďalší význační pracovníci fakulty s Radou úzko spolupracovali a angažovali sa mimo fakultu (napr. prof. Pišút, Smítal, Hejný, Hubač ...) v Akademickom fóre Slovenska, vo Fóre vedcov a výskumníkov, učiteľskom fóre, nezávislých odboroch, senáte univerzity, vo Verejnosti proti násiliu atď.

V dobe od 1. 12. 1989 do 31. 1. 1990 zasadala RPŠ osemkrát. Vyslovovala sa ku všetkým aktuálnym problémom a zasahoval priamo do vedenia fakulty. Prijala množstvo doporučení pre vedenie fakulty. Vymenujem len niektoré: riešenie odchodu zákl. organizácií komunistickej strany z pôdy fakulty, zrušenie evidencie a odovzdanie kádrových materiálov pracovníkom, zaistenie zverejňovania politiky vedenia, rehabilitácie, menovanie docentov a profesorov, katedra spoločenských vied, spôsob rozdeľovania odmien, voľba vedúcich katedier a ostatných pracovísk, otázky knižnice atď. Všetky námety vedenie fakulty akceptovalo. Väčšinu týchto problémov riešilo nové vedenie.

Po odstúpení dekana akademika Greguša 12. 12. 1989 pripravila RPŠ voľbu nového dekana a zaistila demokratický výber kandidátov a samotný priebeh voľby. 21. 12. 1989 prebehla tajná voľba. Zúčastnilo sa 426 zamestnancov. 58% hlasov v prvom kole dostal prof. Riečan a stal sa v poradí druhým dekanom MFF UK.

4. 1. 1990 sa prof. Riečan zúčastnil zasadania RPŠ. Vyslovil presvedčenie, že ľudia mu budú, tak ako doteraz, hovoriť pravdu. Sám je optimista. Dúfa, že v korektnej spolupráci sa podarí problémy riešiť. Predložil návrhy na prodekanov a Rada ich po diskusii schválila.

K mimo fakultným iniciatívam RPŠ patrí podstatný podiel pri tvorbe akademického senátu univerzity a pri návrhu novely a neskôr samotného zákona o vysokých školách.

Od konca januára až po dnes RPŠ prakticky nezasahovala do riadenia fakulty. Bolo konštatované, že nové vedenie fakulty demokraticky zvolené, spolu s riadne zvolenými vedúcimi katedier a ostatných pracovísk majú

našu plnú dôveru. Činnosť RPŠ sa obmedzila viac-menej na kontrolnú činnosť a na zabezpečenie zverejnenia politiky prostredníctvom svojich zástupcov vo vedení a iných orgánoch na fakulte. Do sporu s vedením sa RPŠ dostala v dvoch prípadoch. Jedná sa o hodnotenie vedeckých pracovníkov a učiteľov, ktoré požadoval list ministra. RPŠ zastáva stanovisko, že hodnotenie musí byť všestranné podľa kritérií, ktoré odrážajú mnohorakú činnosť učiteľov a čo je podstatné, sme za hodnotenia v budúcnosti podľa teraz stanovených kritérií a nie, ako to bolo zvykom za posledných 40 rokov, hodnotiť spätne podľa kritérií, ktoré vyhovujú v súčasnosti. Otázkou ale zostáva, či sa masovým hodnotením nevraciamе k praktikám totalitného režimu. Nestačilo by presvedčenie príslušného vedúceho, že ten a ten je pre pracovisko užitočný alebo nie? Iná vec je samozrejme pracovný, funkčný a iný postup, ktorý sa bez podrobnejšieho hodnotenia nezaobíde.

Druhé jablko sváru sú konkurzy na vedúcich katedier. Náš názor je taký, že súčasní vedúci boli nedávno zvolení demokratickým spôsobom na pracovisku a potvrdení dekanom a rektorom. Nevidíme dôvod, prečo by mali prejsť konkurzom. Nebolo by to priznanie, že pracoviská a konečne aj vedenie nie sú kompetentné pri voľbe vedúceho katedry? Alebo je to jednoducho nekritické prijímanie toho, čo príde z ministerstva? Naša fakulta mala vždy vysoký kredit a v tomto období ho nestratila, skôr upevnila. My môžeme prehlásiť, že nás sa problém vedúcich katedier (ktorý sa ministerstvo snaží globálne riešiť) netýka a ministerstvo to musí akceptovať. Ak si myslíme, že na niektorých katedrách sme sa mýlili, nič nám nestojí v ceste povedať to priamo a vypísať konkrétny konkurz. Funkčné obdobie vedúcich katedier, tak ako to určuje zákon o vysokých školách, končí dňom 31. 1. 1991. Je vecou štatútu fakulty, ktorý má byť vypracovaný na jeseň tohto roku, akým spôsobom budú ustanovení noví vedúci katedier.

Záverom by som chcel povedať, že sme prežili rušných a krásnych 7 mesiacov. Dokázali sme sami sebe, že vieme jednať samostatne, iniciatívne a aktívne, že sme nečakali na pokyny zhora, že sme sa postupne zbavili strachu. Učitelia, študenti a zamestnanci sa prebrali z letargie, prejavili záujem o veci verejné a aktívne pristúpili k riešeniu problémov fakulty. Ďakujem všetkým tým, čo stáli na začiatku, študentom, ktorí nám pomohli správne sa orientovať. RPŠ o pár dní nahradí **Akademický senát**. Nech ho vytvoríme podľa akéhokoľvek kľúča, mal by to byť podľa nášho názoru orgán, ktorý bude konštruktívnou opozíciou vedeniu. Len tak bude možné udržať aktivitu členov akademickej obce, len to bude zárukou, že sa nevrátíme do obdobia pasívneho čakania na pokyny a ich neiniciatívneho plnenia. Musíme za každú cenu dosiahnuť, aby sa nevrátilo obdobie tzv. ťahania za jeden povraz, ktoré síce vyhovuje neosvietenému vedeniu (nemyslím súčasné), umožňuje kludný, bezkonfliktný život, ale v konečnom dôsledku vedie k stagnácii. Z tejto myšlienky mimo iné, čerpá aj návrh RPŠ na zloženie a systém voľby **Akademického senátu**.

Ďakujem.

Martin Belluš